

73

הא דמהניא עדותן אף שהיא קטנה, ולדעת הרמב"ם לא
אין מעידין על הקטן, דיל דלזה הוא דמהניא הא דלא
בטינ דעתה והקנאותה דמשום מעידין גם על הקטן, ומשום
דק דעא דאין מעידין על הקטן הוא רק היכא דבטינ
דעתה, אבל אה"כ דהא דבטינ עדים לקיומי מילתא הוא גם
משום לתא דידה, וכן גבי נירושין דמעידין גם על הקטנה,
דהוא ג"כ משום דמתגרשת בע"כ, י"ל ג"כ דמ"מ הא דבטינ
עדים לקיומי מילתא הוא גם משום לתא דידה, אבל לא
משום לתא דבעל לחוד, ול"ע בזה. אלא דאם נימא כן הרי
ממילא נסתר הוכחתו דחליצה א"כ עדים מהא דאיכא מ"ד
דחליצה חרש וקטן כשרה ואט"כ דאין מעידין על הקטן,
ומעתה הרי י"ל דכיון דלא בטינ רק כוונת חליצה ולא דעת,
ע"כ מופיל זאת לענין זה דמעידין על הקטן, אבל אה"כ
דמ"מ בטינ עדים לקיומי מילתא, אכן מ"מ לא דמיא
חליצה לישור, משום דבישור הוי מעשה קנין, משא"כ בחליצה
דהעמוד ממילא בלא, ועל כן שפיר י"ל דבחליצה לא בטינ
עדים לקיומי מילתא רק לברורי לחוד, ומדלא הוזכר ברמב"ם
כל הך דינא דעדים בחליצה, ש"מ הכי דקיום החליצה לא
בטי עדים, וכן מדלא הוזכר עדים ביבוס, ואט"כ דאית ב"י
גם מעשה קנין, ש"מ דגם בקנין מ"מ כל שלא בטינ דעתם
נתקיים הדבר גם בלא עדים, ולא לריכין ב"י סהרי רק
לברורי בלבד, ומיוסבס היטב דבריו דעת הרמב"ם, וכש"כ.

פ"ר ה"ט אשה שנתה תחת בעלה ברתון ובעדים ומת
קודם שיגרשנה ונפלה לפני יבם הרי היא
פטורה מן החליצה ומן היבוס וכן לרעה כאלו היה ערוה
על היבם מפני שזממה כתובה בה כערוית שנאמר והיא
נטמאה, אבל סוטה שמת בעלה קודם שישקנה מי המרים
או שאינה בת שתי אלא בת נירושין ה"ז חוללת ולא מתיבמת,
ואם היתה לה לרה הרי לרעה מותרת וחוללת או מתיבמת
ע"כ, והנה דברי הרמב"ם תמוהים, מה שפסק דבסוטה
ספק לרעה חוללת או מתיבמת, דמאחר דבדאי זנתה היא
חשובה ערוה ופוסרת לרעה, א"כ בספק זנתה הא היא
לרעה כדן ספק לרעה ערוה דחוללת ולא מתיבמת, ולע"כ.

והנה ביבמות דף י"א אר"י אמר רב לרע סוטה אסורה
טומאה כתיב בה כערוית וכו', ועיין בתוס' שם
שהביאו סוגית הגמ' בסוטה דף ה' דפריך שם הגמ' על
סוטה שנסתרה דתנן דחוללת ולא מתיבמת ותמיבס יבומי,
והקשו דמאחר דבדאי זנתה חשובה כערוה א"כ בספק
זנתה היה לה להחשב כספק ערוה ומאי פריך הגמ'
דתיבס יבומי ע"י"ש. והנה שם בסוגיא עוד, מתיב רב
אשי נכנסה עמו לסתר ושהתה עמו כדי טומאה אסורה
לבימה ואסורה לאכול בתרומה, ואם מת חוללת ולא מתיבמת,
אמר לך רב אמינא לך אלא סוטה ודאי ואמרת לי את
סוטה ספק, ומ"ש סוטה ודאי משום דכתיב בה טומאה
סוטה ספק נמי טומאה כתיבה בה דתניא וכו' אלא מה
אני מקיים אחרי אשר הטמאה לרבות סוטה שנסתרה מאי
נסתרה נכעלה וכו' ע"כ הסוגיא, וכבר הקשו הראשונים
ע"ז דהרי ק"ל בסוטה דכ"ח דעשה בה הכתוב ספק כודאי,
וא"כ מהני זאת גם לפטרה מחליצה כדן ודאי זנתה ע"י"ש
בדבריהם, ונראה לומר, דבאמת כל זנות דא"א וספקי
זנות הרי אין בה הך דינא דספק כודאי, וכמבאר בכתובות
דף ט' בסוגיא דפתח פתוח מלאמי דספק ספקא מופיל
בה להחירה, וכן הרי מבואר בתוס' שם דמופיל חזקה,
מה שאין מופיל זאת במקום שטעה הספק כודאי, ובפ"כ דק
בקיטוי הוא דהוי נזה"כ דסתירה אסרתה וספקא כודאי,
וא"כ י"ל דבהך דינא דטומאה כתיב בה כערוית אין קיטוי
מופיל לזה, וכל דאסורו משום קיטוי נמי דחשבינן לה לודאי
זנתה, אבל מבין דהא מנה"כ דקיטוי ע"כ אין בה משום

ומפרש שם בגמ' הטעם משום דמי לאמר לאשה התקדשי
לי מעשקו, וקשה דהרי אכתי לא נפשיה אשה א"כ למפרע,
ואמאי לא תפסי בה קידושין, ואין זה דומה למעשקו דנפשיה
א"א למפרע, אלא ודאי דהא מיהא דבישור טוב אין
הקידושין נומרין אלא מדעת האדון לחוד, ועל כן למד משום
הראשונים לקידושין ניתנו דנעשה מעשה הקידושין לענין זה
שאין היעוד תלוי טוב בדעתה, על כן אהניא זאת גם לענין
זה שאינה יכולה לקבל עוד קידושין מאחר, לא ע"י טעמה
אלא ע"י אביה, ודמיא זאת למעשקו בחדא מילתא, דלענין
זה שאין הקידושין תלויין עוד אלא בדעת האדון מהני היעוד
שא"כ למפרע, והוי כתנאי דמעשקו דדינה לענין זה
כמקודשת למפרע, ואפילו למד משום הראשונים לאו לקידושין
ניתנו, ולדירי הא אינו חוזר ומיעד אס נתקדשה לאחר,
אבל מ"מ הרי זהו מיהא משום דכיון דלאו לקידושין ניתנו
א"כ הרי אין כאן עוד מעשה קידושין כלל, ועל כן תפסי בה
קידושין שני, אבל הא מיהא דלענין קידושין היעוד הקידושין
תלויים ונמורים רק בדעת האדון, ודעתה לא בטינ רק
למעשה הקידושין, אבל עיקר דעת המתקדשת כבר נעשה
ע"י האב בשעת מכירה, וכדלפינן מינה דאומר אדם לבתו
קטנה לאי וקבלי קידושין, דגם שם לא מהניא דעתה רק
למעשה הקידושין, ועיקר הקידושין הם מדעת האב, וה"כ
ביעוד דכוותה. והכי מוכח, דהלא הא דדרשין מאשר לו
יעדה דבטינ דעתה, הא לא בטינ רק דעתה ולא דעת
האב, ואף דקטנה היא והיא ברשות אב"י, אלא ודאי דעיקר
הקידושין תלוי רק בדעת האדון, ודעתה לא בטינ רק
למעשה הקידושין, או דהוי נזה"כ ביעוד דבטינ דעתה, וע"כ
ספק מינה זכות אב"י, ודעת אב"י כבר היה בשעת מכירה.
ולפי' הרי מיושב היטב דעת הרמב"ם דאין מעידין על
הקטן, דלא תקשי עליו מהך דמהני עדים ביעוד אף שהיא
קטנה, אכן לפמ"ש הרי י"ל, דהא דבטינ עדים לקיומי
מילתא היינו רק היכא שמתקיים הדבר מדעתה, וכמו נז"כ
שבדעתה עושה הקדושין והנירושין והשילוח, וכן הוא הכא
הא דבטינ עדים הוא משום האדון שבדעתו תליא מילתא
אס לקדשה אס לא, ועל כן בטינ עדים לקיום מעשיו,
משא"כ משום דידה, דבאמת לא בדעתה הדבר תלוי שמהיה
מקודשת, אלא דבטינ דעתה ומחשבתה משום דבלא"ה ליכא
למעשה היעוד והקידושין וכש"כ, בזה לא בטינ עדים כלל לקיומי
מילתא, ונמאל דאין כאן עדות על הקטנה לקיומי מילתא,
ואף דיסוד היעוד הא הוי דהוי נעשית אשתו, והוי עיקר
העדות עליה, אבל לא בלא לקיים רק מעשיו של האדון,
וע"כ שפיר מהניא עדותו וכמו בנירושין של קטנה. ולפי'
ה"ה בחליצה דנתבאר דלא בטינ לא דעת החולן ולא דעת
החוללת, ורק דבטינ מחשבתו למעשה החליצה שלה, וממילא
דנפטרה היבמה, א"כ דומה למעשה הקטנה בהיעוד, דנתבאר
דכיון דלא בטינ דעתה מחש, ע"כ לא לריכין עדים לקיומי
מילתא, והרי גם התם בלא מעשה הקטנה ודעתה ליתא
ליעוד וקידושין כלל, ומ"מ מעשיו קיימין בלא עדים, וה"כ
בחליצה, כיון דלא בטינ דעת, רק מחשבה הוא דבטינ,
והפטור ממילא בלא, על כן מעשיהם קיימיה גם בלא עדים,
ושפיר ק"ל דחליצה בלא עדים היא חליצה, ולא לריכין
עדים רק לברורי מילתא, והיינו כמש"כ בדעת הרמב"ם,
ובסוגית הגמ' דפריך בינו לבינה מי ידענא, דהיינו רק
לברורי מילתא, וכש"כ.

א"א דבעיקר הך טעמא שכתבנו, דהא דבטינ עדים ביעוד
לקיומי מילתא הוא רק משום לתא דאדון, אבל לא
משום לתא דידה, ומשום דכיון דלא בטינ דעתה והקנאותה,
ע"כ לא בטינ גם עדים לקיומי מילתא משום דידה, זה
אינו מוכרח, ד"ל דכל שדן קידושין ב"י יש בו דין קנין,
וכן כל דין פטור, לרוב עדים לקיומא דמילתא, ולא תקשי